

UJ KELET

ESZÓDÓ·POLITIKAI·NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

Szerkesztőség, kiadó
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
utca, Pop (Brassai-utca) 10.
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77
N. Sz. — — — 2-28
Egyes szám ára pályá-
sávaron és vidéken 5 lej
Bucarestben is 5 lej

1927 augusztus 26 Péntek

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 1927 szám

5687 Ab 28

Sikkasztási járvány

Megint eldörrent egy revolverlövés, a „Moni-
torul Oficial” igazgatója a rovancsolás elől a más-
világra menekült át és mire a pénzügyminisz-
tériumi bizottság a rovancsolást elrendelő végzés-
sel a helyszínre érkezett, már csak a beállott
malált konstatálhatta... meg azt, hogy a kasszá-
ból pontosan még meg nem állapítható számú
millió lej hiányzik.

Ez már a második revolverlövés ezen a héten,
az első golyót Manea gazdasági ezredes röpitette
a fejébe, akinek a kezén az eddigi megállapítás
szerint 12 millió lej tünt el, mint a kámfor.
De a két revolvergolyó előtt és után akadtak
mások is, akik a halál helyett szívesebben
váltástották a börtön gyalázatát, a jásii vasut
milliárdos panamistái, a kolozsvári CFR állomás
forgalmi főnökségének milliós sikkasztói, a nagy-
váradi vasut ugyancsak milliós tolvajai, a temes-
vári és a gorji mezőgazdasági kamarák tömén-
telen milliókat sikkasztó hivatalnokai, a börtön-
ök hüvös csendjében várják, hogy ítéletet
mondjanak felettük a bírák.

Napok óta nem üthet fel az olvasó újságot
anélkül, hogy egy újabb milliós sikkasztásról
szóló jelentést ne találjon benne. Szerte az
országban néhány megtévedt köztisztviselő úgy
sikkasztja a milliókat, mintha az állam kasszája
feneketlen zsák volna, amelynek sohasem lehet
a végére érni.

Pedig az állam kasszáját nehezen töltik meg.
Verejtékkel, könnyel és vérrrel folyik be az
állami háztartás szükséglete a mai katasztrófa-
ban leromlott gazdasági viszonyok között. Amíg
a lejekből milliók lesznek, álmatlan éjszakák
gyötírik az adófizetőket, egzisztenciák roppannak
össze és munkásletelek eredményei dőlnek össze,
mint a kártyavárak. A lejeket könyörtelen szor-
galommal gyűjtik be adóba, illetékbe, vámba,
személyi tarifába, postabélyegbe és ezerféle lele-
ményes taxába. És a lejek, a kérelhetetlen
szorgalommal kipréselt lejek, hiába dagadnak
milliókká az állam pénztáráiban, az állam soha-
sem enyhíthet a présen, mindig újabb és újabb
összegekre van szüksége, aminek nem utolsó
sorban az eddig felfedezett és az eddig még fel-
nem fedezett hatalmas sikkasztások az okai.

Maholnap odajutunk, hogy az államháztar-
tás költségvetésében új rovatot kell nyitni és
fel kell venni megfelelő összeget az esetleges
sikkasztások számlájára, nehogy a költségvetés
egyensúlya felboruljon.

Ami itt most napfényre került és ami még
felderítésre vár, az elmúlt szerencsétlen emléke-
zetű rezsím szomorú öröksége. A liberális kor-
mány már eddig is tanujelét adta annak, hogy
a sorozatos visszaélések, sikkasztások és tolvaj-
lások darázsfaszkében erélyes kézzel kíván bele-
nyomni — ezt bizonyítja a közégi tanácsok mű-
ködésének szigorú felülvizsgálása — és a fél-
naton most nem állhat meg. Végre egyszer
rendet kell teremteni ebben a dzsungelben és
örökös szigorúságu büntetéssel, valamint meg-
felelő rendszerrel kiépített ellenőrzési appará-
tussal meg kell akadályozni, hogy a nehezen
összeizadott közvagyon Csáki szalmájának
tekinthessék.

A költségvetés normális körülmények között
is súlyos nehézségekkel küzd. Beruházásokra,
köz munkákra, szociális intézményekre soha sin-
tösen pénz. A pénzügyminiszter alig két hete
jelentette ki, hogy legalább másfél éven keresz-
tül egyáltalában nem folyósíthat pénzt köz-
munkák részére, sőt a már kiutalt tartozásokat
nem fizetheti ki, ha azok komolyabb összeget
tesznek ki.

Másfél éven keresztül meg kell elégedni az
utakkal, a vasutakkal, a hidakkal úgy, ahogy
most vannak, mert csak akkor kerülhet tata-

rozásukra a sor, ha már éppen leszakad alut-
tunk. És éppen most került a köz munkák be-
szüntetésére sor, amikor a vállalatok tömegesen
bocsátják el alkalmazottaikat s az emberek tize-
zrei állnak már hónapok óta munka és az el-
helyezkedés legkisebb reménye nélkül.

Ilyen körülmények között százszorosan su-
lyosan esik latba, ha valaki az állam pénzéből
megszámlálhatatlan milliókat kártyázik el és meg-
kell találni a módját annak, hogy ennek a

sikkasztási járványnak egyszersmindenkora
végezzakadjon.

Nem kételkedünk abban, hogy a kormány,
amely a panamák földterítésében és megtorlásá-
ban dicséretes erélyről tett tanúságot, meg-
fogja találni a módját a közélet megtisztításá-
nak, amely ha minden vonalon bekövetkezik,
talán az állampolgárok is fogják látni hasznát
azoknak az összegeknek, amelyek az ő zsebéből
vándorolnak az állam kasszájába.

Nagy hajókatasztrófa a japán vizeken

Tokió, aug. 25. A japán flottagyakorlaton tegnap éjszaka „Woroble Sunk” nevű torpedó-
romboló összeütközött két cirkálóval. Az összeütközés irtózatos volt és a két hadihajó katasztró-
fája alkalmával százhuszonkilenc ember pusztult el és tőmérdek hajós megsebesült.

A magyar belügyminiszter erélyesen cáfolja, hogy Magyarország erőszakosan akarja megváltoztatni a trianoni szerződést

(Budapest, augusztus 25. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) Szeitovszky magyar belügyminiszter
a Rothermere akcióval kapcsolatban ma feltű-
nést keltő vezércikkét irt a „Pester Lloyd”-ban.
A vezércikk keretében a magyar belügymi-
niszter

**a legerélyesebben visszautasítja az
egyes külföldi lapokban felmerült azon
vádaskodásokat, melyek szerint Ma-
gyarország erőszakos módon akarja
megváltoztatni a trianoni békeszer-
ződést**

és ennek elérése céljából a belügyminisztérium
támogatásával fegyveres szervezetek képezte-
nének ki. Ezzel kapcsolatban a belügyminisz-
ter azt is cáfolja, mintha egyes tartózkodási
engedély nélküli idegeneket politikai okokból
utastottak volna ki Magyarországból.

Szeitovszky cikke végén külön megemléke-

zik a német sajtó egyrészenek magatartásáról
amelyet kimondottan magyar-ellenesnek bélye-
gez meg és kiemeli, hogy egy volt szövetséges
állam sajtójától mást várt, eltekintve attól,
hogy a támadások minden alapot nélkülöznek.
A magyar közvélemény — írja a belügymi-
niszter — joggal elvárhatja egy volt háborus
szövetségestől, hogy minden, Magyarországot
érintő ügyet és kérdést sajtója legalább a té-
nyeknek és igazságnak megfelelően tárgyaljon.
A német sajtó egyrészenek a magyarországi ál-
lapotokról írott cikkeivel kapcsolatban hangsú-
lyozza Szeitovszky, hogy aki Magyarország je-
lenlegi viszonyaival ismerős, nem tehet egye-
bet, minthogy nevétségesnek minősíti a kül-
földi sajtó tendenciózus híreit. Mindenkinek
szabadságában áll Magyarországra jönni, ahol
az itt uralkodó állapotokról személyesen sze-
rezhet tapasztalatokat és meggyőződhet arról,
hogy a tendenciózus híresztelésekből semmi
sem igaz.

Kolozsvár kereskedői

az uzoratorvény azonnali eltörlését követelik

**A kamara kereskedelmi szakosztálya elfogadta Pop Sever elnök javaslatát,
amelyet memorandumban terjesztettek a kormány elé**

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Annak idején az Uj Kelet közölte
elsőnek azt a pénzügyminiszteri rendeletet, amely
a már szinte elfelejtett uzoratorvény könyör-
telen alkalmazására szólította fel a pénzügyi
hatóságokat. A hirdás, amely nem alaptalanul
idézte fel a kereskedők megdöbbenését, a leg-
erélyesebb tiltakozást váltotta ki az érdekeltek
közében, különösen a rendeletnek azon intéz-
kedése miatt, amely szerint bárkinek joga van
a kereskedőknél razziat tartani, árdragítást
megállapítani és saját hatáskörében minden
kereskedőt feljelenteni.

**Az országszerte megindult tiltakozási
akcióba a kolozsvári kereskedelem is
azonnal bekapcsolódott**

és a kereskedelmi kamara szerda estére hívta
össze az érdekelteket, hogy a kereskedőtársada-
lom becsületébe gázoló intézkedéssel szemben
leszögezzék álláspontjukat.

Az értekezletet, amely iránt széleskörű ér-
deklődés nyilvánult meg, Pop Sever kamarai
alelnök, a kereskedészakosztály elnöke nyitotta
meg. A kereskedelemnek életbevágó fontosságú
kérdés elcádlá Caciula Miklós főtítká és dr.

Kiss Béla kamarai titkár voltak, akik példák-
kal és gazdaságtudományi alapon kimutatták,
hogy ez a háborus időkből visszamaradt és tel-
jesen elavult intézkedés mennyire

ellentétben áll a gyakorlati étellel.

Az ország kereskedelme évek hosszú során át
elkeseredett küzdelmet vívott az uzoratorvény
ellen, amely az élet olcsóbbodásához ugysem
járulhatott hozzá a rossz gazdasági politika és
az emiatt visszaféjlődött termelés mellett, ha-
nem a multban csak a kereskedők felesleges
zaklatására és a különböző visszaélésekre adott
alkalmat.

Több hozzászólás után Sipos Jenő nagyke-
reskedő a törvény azonnal és teljes érvényen-
kivül való helyezését követelte. Eltekintve attól,
hogy

**a rossz gazdasági viszonyok miatt ma
még a törvény által megengedett 30
százalékos hasznot sem tudja elérni a
kereskedő,**

az uzoratorvény azért is fölösleges, mert a
szabadverseny, amely a legjobb árszabályozó,
ma már itt is olyan erős, erőszakos ármegállá-
pításra nincs szükség. Az ellenőrző közegek

épen ezért csak formai dolgokba tudnak kapaszkodni, amelyeknek azonban az árák alakulására tényleges befolyásuk nincsen. *Iliescu* Viktor is a spekulatív teljes eltörlése mellett szólalt fel. Általában az összes jelenlevők a legintrauzigensebb formában követelték ennek a szegyenletes intézkedésnek azonnali hatálytalanságát. Hasonló értelemben szólalt fel maga *Pop Sever* elnök is. Szerinte azonban a kereskedőknek azzal a kérdéssel is foglalkozniuk kell, hogy addig, amíg a kormány eltörli az uszuratörvényt, hogyan rendezzék az eljárást. Véleménye szerint a legmegfelelőbb megoldás az volna, hogy csak konkrét feljelentésekre indulhasson meg árdragítási eljárás, amelybe a hatóságok a kamara által delegált szakértőt is is vonják be. A gyűlés határozati javaslatban magáévá tette *Pop Sever* indítványát, amelyet részletes memorandum kíséretében egy két napon belül felterjesztene a kormányhoz.

A zsidó hitoktatás népies irányt vesz

Dr. Eisler Mátvás tanterve

II.

Az új tanterv szerint már az alsó négy osztályban át kell venni a Tóra, az első próféták, a zsol-tárok és példabeszédek mindazon részeit, amelyek az ifjuság speciális szempontjából nem esnek kifogás alá. A felsőbb osztályokban aztán a tanuló, a héber nyelv nagyobb ismeretének birtokában, az említett könyvek addig kihagyott részeit, valamint a 3 nagy próféta főrészeit, Jóbót, az öt megillát és Dániel hébernyelvű részeit tanulják.

Szem előtt kell tartani, hogy a tanulók magából a Bibliából tanulják meg a zsidó népek bibliai történetét és egyúttal ismerjék meg a forrásból az ősi és még most is hatékony vallási eseményeket és intézményeket. Párhuzamosan a Tóra tanításával folyik a próféták és a Szentírás többi könyveinek tanulmányozása.

A héber nyelv és irodalomról a javaslat így rendelkezik:

A nyelvtanításban a grammatika ne legyen öncél, hanem kellően kiválasztott olvasmányokra támaszkodó bevezetés a nyelvnek törvények által szabályozott életébe. A nyelvtani anyag felosztása eszerint az olvasmányok szükségletéhez igazodik, míg a hang-, szó- és mondattan szokásos egymásutánja csak a meghatározott időközökben történő ismétlések alkalmával jön figyelembe. Ezért itt el is tekintünk a nyelvtani anyagok osztályok szerinti beosztásától, hanem az alsó négy osztály számára rövid című formájában válogatott gondolat sorokat nyújtunk, melyek a tanulók fokozatos szellemi fejlődésének felelnek meg és azért nyelvgyakorlataik számára különösen alkalmasak.

A beszédgyakorlatokkal, amelyek kezdettől fogva tág teret foglalnak el a héber nyelvtanításban, párhuzamos írásbeli feladatok adandók havonként legalább egyszer, mint iskolai és házi dolgozatok, amelyeket gondosan kell átneézni és kijavítani.

Mivel a bibliai történet már a Szentírás tanításával kapcsolatban tárgyalatott, a zsidó történet, mint önálló tárgy csak a hellenizmus korával kezdődik. Azonban külön tantárgyként a vallás tanítás keretében nagyobb részletességgel nem kell foglalkozni vele, mivel ezmei tartalma szerint már a Biblia és irodalom tanításában tárgyalatott. Eleendő tehát a IV. osztályban a kilépő tanulóknak való tekintettel rövid vázlatot adni róla, mégpedig nagy történeti alakok életrajza körül csoportosítva. A következő 3 osztályban irányvonalul a zsidó történet az egyetemes világtörténet számára szolgáljon és ebben a nagy összefüggésben adandó elő. Itt tehát nem a vallás tanítás, hanem az egyetemes történet tanításának részét teszi. Ez az iskolának mint zsidó tanintézetnek speciális jellegét erőteljesen kiemeli. Mint a történeti tanulmányok befejezése azonban, a zsidó történet pragmatikus összefüggésben még egyszer előfordul a VIII. osztály vallás tanításában, mégpedig főképpen mint kulturtörténet. A jelenkor tárgyalásához kellőképpen csatlakozik itt a zsidó népmese, amelynek keretében a mai zsidóság élete, művészete, szokásai, telepítései stb. kerülnek ismertetésre.

Ehhez képest a zsidó történet tanítás vázlata a következő:

IV. osztály. A hellenizmus korától a jelenkori, főleg életrajzokban.

VIII. osztály. Pragmatikus történet, főleg művelődéstörténet, továbbá zsidó népmese.

4. *Palesztina földrajza* szűkebb keretben ismét a IV. o., tágabb kifejezésben pedig a VIII. o. tárgya, amott főleg a természetrajzi, emitt inkább a politikai és vallástörténeti szempontot kell kiemelni.

5. *Talmud Tóra*. Ennek tananyagát a tapasztalatok alapján kell összeállítani, itt egyelőre mellőzük.

Hogy ez a bőséges tananyag elvégezhető legyen, nem volna szabad takarékoskodni az idővel. Mint-hogy azonban egyéb tanulmányokkal a növendékek amugy is túl vannak terhelve, a vallás tanításra való időt csak szűken lehet kimérni. Az alábbi beosztásban a két ellentétes szempontot igyekezünk

a lehetőség szerint összeegyeztetni.

Tóra. Minden osztályban heti 2 óra. Prófák és hagiográfák 2 óra. Sziddur 1 óra. Héber nyelv I—III. o. 3 óra. Héber nyelv IV—VIII. o. 2 óra. Történet IV. o. 1 óra. Történet VIII. o. 3 óra.

Palesztinai földrajz. IV. osztálytól kezdve minden osztályban heti 1 óra. VIII. o. 1 óra.

Eszerint a vallás tanítás heti óraszámát osztályonként így alakul:

I—III. o. egyenként heti 8 óra, IV. o. 9 óra, V—VII. o. 7 óra, VIII. o. 10 óra.

Együtt valamennyi osztályban $24 \div 9 \div 21 \div 10 = 64$ óra, vagyis osztályonként átlag 8 óra.

Mussolini unokatestvére kőművesmester Miskolcon?

A Duce rokona nem akar hazamenni, pedig a nyeregbe lendült diktátor-rokon szívesen látná

(Budapest, aug. 25. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Az egyik budapesti napilap fantasztikusan hangzó cikke közöl arról, hogy Mussolininek, az olasz diktátornak unokaöccse Miskolcon él és ott meglehetősen munkálkodó kőművesmester. A cikk a következőkben számol be az érdekes felfedezésről: „Mussolini-családját Olaszországon kívül alig ismerik és ép ezért nagy meglepetést keltett az a hír, hogy a Duce egyik unokatestvérét Miskolcon egy egyszerű kőműves személyében felfedezték. A rokoni Mussolini Nándornak hívják, évtizedekkel ezelőtt vándorolt el a kék olasz ég alá és meg sem állt Miskolcig, ahol letelepedett, megőszült és még most sem hajlandó hazatérni, noha miniszterelnök rokona többször üzent neki, hogy tárt karokkal várja.

Mussolini Nándor elmondta, hogy Olaszországban, ahol apja állatorvos volt, nagyon szűkös viszonyok között élt és ezért ment át Magyarországra 1893-ban, ahol akkor nagy építkezések voltak és így könnyebben tudott megélhetéshez jutni. Néhány évvel később utána ment fivére is, Mussolini János, aki csak nemrég halt meg Szolnokon. Elmondta azután, hogy legutóbb tudomást szerzett hollétééről Mussolini miniszterelnök, aki másodunokatestvére s a budapesti olasz konzulátus útján felszólította, térjen haza — a családi körbe. A meghívást azonban Mussolini nem fogadta el, hanem azt üzenté vissza unokatestvére öxellenenciájának, hogy Magyarországon nagyon jól érzi magát és nem is gondol arra, hogy terhére legyen.“

Többmillió sikkasztás következményei elől a halálba menekült a „Monitorul Oficial“ igazgatója

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) Milliós sikkasztások, megtevédt tisztviselőknek hosszú időn át leplezett bűnös tisztelei kerültek nap-nap után a nyilvánosság elé az utóbbi időben. Szinte fatális gyorsasággal követik egymást a leleplezések és 48 órán belül harmadszor történik meg, hogy magasrangú állami tisztviselő, akinek bűnös üzemeltetése napvilágra kerültek, az önként vállalt halálba menekül a felelősségrevonás elől. Ugyalászik, hogy purifikációs folyamat indult meg az állami gépezetben, amely helyre próbálja hozni mindazt, amit a mult rezsim laza és könnyelmű ellenőrzése vétkezett az államháztartás munkájában. A romani városi tisztviselő és Manea kapitány után most a hivatalos lap, a „Monitorul Oficial“ igazgatójának leleplezéséről, öngyilkosságáról hozt hirt egy bukaresti távirat. Train Tomescu, a „Monitorul Oficial“ direktora tegnap délután revolverrel halántékán lötte magát és meghalt. Az öngyilkos bezárt ajtaja előtt már ott állott a pénzügyminisztérium delegált felügyelője, hogy felülvizsgálja az igazgató tevékenységét és a vizsgálat megállapította, hogy az öngyilkos szerint többmillió lejrel károsította meg az államot.

Leleplezik Tomescut

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a „România“ már hetek óta hatalmas kampányt indított a „Monitorul Oficial“ vezetésé ellen. A lap hiteles adatakkal igazolta, hogy az avarészás rezsim alatt Comoara (A kincs) címmel lapot nyomtattak a hivatalos nyomdájában, teljesen ingyenesen, a lapot pedig drága előfizetési díjakért rátküldték a közigazgatási hatóságokra és bankokra. Az ily módon befolyt pénzügyösszegek a nyoma igazgatói és vezetői osztoztak meg. A leleplezések nyomán a pénzügyminisztérium vizsgálatot indított meg és tegnap délelőtt Simionescu pénzügyi államtitkár utasította *Petrini* pénzügyi inspektort, hogy vártilanul jelenjék meg a „Monitorul Oficial“ irodájában és tartson rovincsolást. A felügyelő délután 4 órakor megjelent a „Monitorul Oficial“ szerkesztőségében és Tomescu igazgatót

kereste. A személyzet Tomescu igazgató szobájába utasította az inspektort, a szobát azonban zárva találták. A dörömbölés eredménytelen maradt. Miathogy tudták, hogy az igazgató szobájában tartózkodik, felfeszítették az ajtót.

Az öngyilkosság

A belépők elé tragikus látvány tárult. Iróasztala előtt, egy bőrfotelben hátradőlve ült az igazgató, feje oldalt hanyatlott, karjai életlenül csüggtek alá. Halántékából esőndesen szivárgott a vér és jobbkeze egy browning agyárt markolta görcsösen. Azonnal a mentőkért telefonáltak, Tomescu igazgató azonban közben kiszenvedett. A miniszteri delegátus által megejtett rovincsolás megállapította, hogy Tomescu különböző utakon többmillió lejrel károsította meg az államot és rengetek visszaélést követett el, amelyeket könyvelési tranzakciókkal fedezett.

Az öngyilkos igazgató három levelet hagyott hátra, amelyek szerdáról vannak keltezve. Az egyiket a „Monitorul Oficial“ vezérigazgatójának, Falcoianunak címezte, egyiket a főügyészhez intézte, egyet pedig a feleségének írt, amelyben bocsánatot ker tettért és végrendelkezik. A bukaresti sajtó élénken kommentálta Tomescu öngyilkosságát.

Ujabb jelentés szerint a további vizsgálat folyamán megtalálták Tomescu leveleit, melyeknek egyikében súlyos vádakkal illeti Falcoianu, a hivatalos lap vezérigazgatóját. Falcoianu volt belügyi államtitkár ma este letartóztatott.

A „Politica“ szerint az eddig megállapított visszaélések összege 50 millióra rug.

A „Lupta“ hivatalos forrásból arról értesül, hogy újabb szenzációs letartóztatások várhatók. Az anket folyamán megállapították, hogy a hivatalos lap adminisztrációjában a leghajmeresztőbb és eddig még egyetlen állami hivatalban sem tapasztalt rendetlenség uralkodik.

— A pénzügyminiszter redukálni akarja a központi hivatalok autóparkját. Bukaresti tudósítók jelenti: A pénzügyminisztérium a különböző minisztériumok autójáról statisztikát akar összeállítani. Mivel megállapított nyert, hogy némely bukaresti központi hivatalnak 50-nél több autója van, a pénzügyminiszter redukálni akarja az autók számát és a fentartási költségeket.

Erdély paraliz

Kolozsváron ford

désekkal

(Cluj-Kolozsvár, tudósítójától.) Az e nére, amelyet Kolozsági megtették a Bu paralizis befeszkelő itt is felütötte fejét nap délután *Hudor* létről panaszkodó *Hart* orvos lakásán felismerte a veszedő a nyugtalanító fe *Hajeganu* Gyula szintén azt konst gyermek az ismeré Az esetet bejelenté hivatalának. A beje

dr. Fodor Sándor intézkedéseket k tól a járvány na nek megakad

A tisztifőorvosi prefektura ma fel Kolozsvár ucaán. kötelezi a kezelőorv nél konstatált min ezen betegségg szimp haladéktalanul jelen hivatalnál.

Olyan házba, al senkinek ser

és a beteg családtag Az egészségügyi hiv azonnal intézkedni a járványos lakás f szok felhívják a szülő

gyermekekkel

mert a járvány főleg emésztőszervekben k kapható meg és terj mindenki fokozott g veire, különösen a g

Legfontosab

Tekintettel arra, rokon felhalmozott mesebb terjesztője a felszólítja Kolozsvár a rendelet megjelen

két napon belül tegyenek eleget zett

A háztulajdonosok donukat képező, va kásokat, valamint a sebben kitakarítani, a levezető csatornák dezinficiálni, az eset zöre kivitetni és a fertőtleníteni. Az el

a rendőrség kö őrizni fogják a

és kihágás esetén 5 ják megróni azt, ak elmulasztotta. A k és a kerületi orvos felvenni.

Munkatársunk városi főorvost, aki városban elterjedt valóságának. A főorv hogy tényleg

bejelentettek eg főorv

és ezért még a ma intézkedéseket foga tegedés tegnap tör alatt. A városi fő járást azokba a lak gyermeknél több leh mert így inkább le gyobb arányu terve

Erdélybe is bevonult a gyermek-paralízis borzalmas betegsége

Kolozsváron fordult elő az első megbetegedés. A hatóságok széleskörű óvintézkedésekkel akarják újít állant a veszedelemes járvány terjedésének

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az előzetes óvintézkedések ellenére, amelyet Kolozsvár közegészségügyi hatóságai megtettek a Bukarestben fellépett gyermek-paralízis befeszkelődésének megakadályozására, itt is felütötte fejét ez a különös járvány. Tegnap délután Hador Jánosné megjelent rosszul, a lázról panaszkodó hároméves gyermekével dr. Hart orvos lakásán, aki a betegben nyomban felismerte a veszedelemes kór tüneteit. Hart dr. nyugtalanító felfedezéséről értesítette dr. Hojieganu Gyula egyetemi professzort, aki szintén azt konstata, hogy a konzultált gyermek az ismeretlen betegségben szenved. Az esetet bejelentették a város tisztiorvosi hivatalának. A bejelentés alapján

dr. Fodor Sándor városi főorvos sürgős intézkedéseket kért a rendőrprefektúrától a járvány nagyobb mérvű terjedésének megakadályozása érdekében.

A tisztifőorvosi hivatal alapján a rendőrprefektúra ma felfragaszokat jelentetett meg Kolozsvár uccáin. A rendeletben a rendőrség feladata a kezelőorvosokat, hogy a gyermekekkel kapcsolatban minden szélhűdési esetet, vagy ezen betegség tünetjeinek gyanús jelenségeit haladéktalanul jelentse be az egészségügyi hivatalnál.

Olyan házba, ahol hűdéses beteg van, senkinek sem szabad belépnie

A beteg családtagjaival is tilos érintkezni. Az egészségügyi hivatal minden egyes esetben szigorúan intézkedik a beteg izolálásáról és a járványos lakás fertőtlenítéséről. A felfragaszok felhívják a szülők figyelmét arra, hogy beteg gyermekeikkel ne csókolózzanak,

mert a járvány főleg a szájon, orron és az emésztőszervekben lerakódó mikrobák útján terjed. Ajánlatos tehát, hogy mindenki fokozott gondot fordítson ezen szervekre, különösen a gyermekeiknél.

Legfontosabb rendszabály: a tisztaság

Tekintettel arra, hogy az uccán és az udvarokon felhalmozott szemét egyik legveszedelmesebb terjesztője a betegségnek, a rendőrség felhívja Kolozsvár összes lakosait arra, hogy a rendelet megjelenésétől számítva

két napon belül büntetés terhe alatt tegyenek eleget a következő kötelezettségeknek:

A háztulajdonosok és lakók kötelesek a tulajdonukat képező, vagy az általuk elfoglalt lakásokat, valamint a házak udvarát a legteljesebben kitakarítani, az illemhelyeket kiüríteni, a levezető csatornákat kitisztítani és mérszettel dezinficiálni, az esetleges állati trágyát a mezőre kivitetni és a trágya helyét mérszettel fertőtleníteni. Az előirt két nap leteltével

a rendőrség közegei szigorúan ellenőrizni fogják a rendelet végrehajtását

és kihágás esetén 5—10 ezer lej bírsággal fogják megérni azt, aki a feletti kötelezettségeket elmulasztotta. A kihágásokról a rendőrtisztek és a kerületi orvosok fognak jegyzőkönyvet felvenni.

A tisztifőorvos nyilatkozata

Munkatársunk felkereste dr. Fodor Sándor városi főorvost, akihez kérdést intézett, hogy a városban elterjedt hír mennyiben felel meg a valóságnak. A főorvos válaszában kijelentette, hogy tényleg

bejelentettek egy esetet a városi tisztifőorvosi hivatalnak

és ezért még a mai nap folyamán széleskörű intézkedéseket foganatosított. Az első megbetegedés tegnap történt az Avram Iancu uccán 24 alatt. A városi főorvos eltiltotta a ki- és bejárást azokba a lakásokba, ahol beteg van. Két gyermeknél több lehetőleg ne tartózkodjék együtt, mert így inkább lehet elkerülni a betegség nagyobb arányú terjedését. A szülőknek gyerme-

keik tisztántartását, a gége, orr és száj gyakori fertőtlenítését ajánlja a főorvos. Fontos dolog, hogy a beteg teljesen mozdulatlanul fekvődjön. Még betakarítani sem szabad, nehogy a takaró súlyos elöregítse a végtagok hűdésének fellépését. Viszont nem kell attól félni, hogy a betegség utóhatása, a hűdés gyógyíthatatlan. Ma már ezen a téren a sebész tudomány igen messze haladt. A legkétségbeesetteknél látszó bennulás is szakszerű orvosi kezeléssel gyógyítható.

Enyhült a betegség lefolyása

Bucuresti-Bukarest, augusztus 25. A gyermekparalízis-járvány egyre nagyobb arányokat ölt Bukarestben, ahol általános ijedelmet váltott ki a szülők körében. Orvosi megfigyelés szerint az újabb esetek már nem olyan súlyosak, mint az első voltak és a betegség lefolyása is önmagától enyhült. A halálozási arányszám ritkább, aminek az oka főleg az, hogy a hűdés most már csak a legkritikább esetekben hat

az agyra, vagy a szívre, hanem inkább az alsó végtagokat támadja meg.

Ha a beteg az első két napot túléli, azután már nincs közvetlen halálos veszély. A legtöbb megbetegedés az agyhártyagyuladáshoz hasonló tüneteket mutat fel, azzal a különbséggel, hogy a bacillusok nem az agyat, hanem a hátgerincvelőt és az izomducot támadják meg.

A hatóságok egyelőre tehetetlenek a járvány leküzdésével szemben. Az egészségügyi tanács, amely ma délelőtt újból összeült, elhatározta, hogy kérni fogja a közoktatásügyi minisztertől

az iskolai beiratásoknak 15 nappal való elhalasztását.

A gyermekmenhelyek, illetve az óvodák csak novemberben kezdik meg működésüket.

Terjed a járvány a regáltban

Jasiból jelentik: A tegnapi nap folyamán két beteg gyermeket vittek be az egyetemi kórházba, akiknél az orvosok a paralízis infantilitást állapították meg. Több új megbetegedés történt Buzauban és a regálti megyék több községében. A mai minisztertanács elsősorban a gyermekjárvánnyal foglalkozik és szigorú intézkedéseket foganatosít a járvány megakadályozására.

A Sacco és Vanzetti megmentésére alakult liga emlékművet állít a két kivégzettnek

Sacco özvegyének életfogytiglani nyugdíjat szavaztak meg

Boston, augusztus 25. A Sacco és Vanzetti megmentésére alakult bizottság tegnap kiáltványt adott ki, amelyben hangsúlyozza, hogy továbbra is folytatja a harcot az amerikai igazságszolgáltatás ellen, nehogy a jövőben hasonló esetek megismétlődhessenek. A bizottság augusztus 27-ikére és 28-ikára kétnapos konferenciát hívott össze, amelyen meg fogják alakítani a Sacco-Vanzetti ligát, annak céljából, hogy bebizonyítsák a kivégzettek ártatlanságát. A bizottság Sacco özvegyének életfogytiglani nyugdíjat állapít meg és a halottaknak emlékmű-

vet állít. A bizottság azon is fáradozik, hogy a szenátust egy parlamenti vizsgáló bíróság kiküldetésére bírják rá, amelynek az lesz a feladata, hogy felkutassa az igazságügyi minisztériumban az ügygel kapcsolatos aktákat, amelyek között több, az elítéltek javára szolgáló irat volt.

Egyidejűleg Kanadából azt a hírt közlik, hogy Point Aupi városban Taft legfelsőbb szövetségi törvényszéki elnök lakását detektívek őrzik, mert attól tartanak, hogy az anarchisták merényletet követnek el ellene.

Továbbra is letartóztatásban marad a hamis okmánybélyegeg forgalombahozásával vádolt vulkáni ügyvéd

A hamis bélyeg-gyártó kereskedő az ügyvéd letartóztatásának hírére megszökött

(Deva-Déva, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A dévai ügyészséghez dr. Roth Manó ügyvéd egy utlevélhez szükséges erkölcsi bizonyítványt kért adott be. Az ügyész meglepetve látta, hogy a kéresem, melyre 8 lejes bélyeg ragasztandó, a 8 lejes bélyegen kívül még egy 10 lejes bélyeg van felragasztva. Összehasonlítva a kéresem levő 10 lejes bélyegét egy másikkal, megállapította, hogy a bélyegnek a számnál lévő mezeje jóval világosabb a forgalomban lévő bélyegekenél. A titokban lefolytatott nyomozás következményeképpen vasárnap dr. Roth Manó letartóztatták és Dévára hozták be. Találtak is nála 8—10 darab hamis tizlejes bélyeg. Dr. Roth Manó azt állítja, hogy nem tudomása arról, hogy a bélyegek hamisak voltak, melyeket különben egyik kliensétől, Fuchs E. vulkáni kereskedőtől kapott. Ez úgy történt, hogy dr. Roth 10.000 lejt adott át Fuchsnak azzal, hogy Budapesten levő feleségének vigye el. Fuchs azonban nem adta át az összeget és pár hét múlva vallotta be dr. Rothnak, hogy a pénzt elköltötte, azonban kész megtéríteni az összeget és 1000 darab tizlejes bélyegét adott át a kapott pénz fejében. Dr. Roth a bélyegek egy részét a vulkáni vasuti pénztárnál váltotta be, hol fuvarlevelekre használták fel, egy részével adóhátralékot fizetett, aktákra használta fel, sőt dr. Molnár és dr. Chepeş petrozsényi ügyvédeknek adósságot is fizetett a bélyegekkel.

tanácsa, mely dr. Péter Samu törvényszéki bíró elnökelete alatt a gyanúsított javára döntött és elrendelte dr. Roth Manónak szabadlábra való helyezését, azonban az ügyész azzal az indoklással, hogy a bűnösség esetén előrelátható súlyos büntetés miatt szökéstől lehet félni, felfolyamodással élt a szabadlábra való helyezés ellen. A felfolyamodás szerdán ment el a temesvári táblához, honnan 10—12 napon belül várható döntés.

Fuchs kereskedő, amint híret vette dr. Roth Manó letartóztatásának, elszökött Vulkánból, otthagyva az üzletét, melynek hitele az utóbbi időben erősen megingott.

Dr. Roth Manó védőjeül dr. Tatár Jenő dévai ügyvédet, a hunyadmegyei ügyvédi kamara dékánját választotta, ki munkatársunk kérdésére azt válaszolta, hogy az ügyet még nem lehet tisztán látni, miután a vizsgálat jóformán csak most indult meg s az ügyészség nem enged betekintést az aktákba. Az ügyvédi kamara semminemű állásfoglalásra még nem határozta el magát ebben az ügyben.

Az eset úgy az ügyvédi kar, mint az egész hunyadmegyei lakosság körében nagy feltűnést keltett. (K. L.)

Vasárnap, a hó 28-án lép fel a teljesen átalakított Urania-Mozgóban

Jackie Coogan

Hirdessen az Uj Keletben

augusztus 26

2 óra. Profák és a. Héber nyelv VIII. o. 2 óra. III. o. 3 óra. 11 kezdve min. o. 1 óra.

órászáma osz. ra, IV. o. 9 óra. ra. 4 + 9 + 21 + 10 - 8 óra.

nesier

hátor-rokon

hogy Olaszországban szűkös viszonyok között Magyarországra érkezések voltak és ehhez jutni. Néhány Mussolini János, monok. Elmondta szerzett hollétéiről aduokatestvére s ján felszólította, meghívást azonban nem azt üzenték, hogy Magyarországra nem is gondol

ei elől ficial"

igazgató szobát szobát azonban eredménytelen egy az igazgató tették az ajtót.

Az öngyilkosság

ny tárult. Iró hátrahagyott, karjai életéből csöndesen egy browningnal a mentőátó azonban utazteri delegátust állapította, hogy öbbszázes millió lejjel engetek visszavonulási tranzak-

levellet hagyott k keltezte. Az vezértgazgatójájüket a főügyész feleségének írt és végrendelet kommentálja

ovábbi vizsgálat leveleit, melyek illeti Falcoianu, Falcoianu volt tartóztatták.

dig megállapították 50 millióra

ól arról értesül. atások várható. ották, hogy a an a leghajme-állami hivataluralkodik.

dukálni akarja kját. Bukaresti minisztérium a iról statisztikát llapítást nyert. ivatalnak 50 nélszter redukálni tási költségeket.

Uj fázisba jutott a Vaskapu-kölcsön problémája

Komoly ellentétek vannak még Románia és Jugoszlávia között

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azon nemzetközi vitás ügyek között, amelyekben Románia is közvetlenül érdekelve van, egyik legnagyobb jelentőségű a Vaskapu szabályozására kibocsátott 3 százalékos aranykölcsön kérdése. Ez a kérdés, minthogy

a külföldi kötvénytulajdonosok évek óta nem kapták a kamatokat és a kötvények fokozatos visszaváltásáról sem történt intézkedés,

már több ízben szönyegre került és ez év elején a dunai államok delegátusai a nagyhatalmak képviselőinek közvetítésével meg is kísérelték valamilyen megállapodásra jutni. A kísérlet azonban, amint azt annak idején megirtuk, nem járt eredménnyel.

A Vaskapu-kölcsön története

A kérdés históriájához tudni kell azt, hogy a múlt század végén Ausztria-Magyarország megbízást kapott az európai államoktól arra, hogy a Vaskapu hajózhatóvá tétele érdekében nagyobb kölcsönt vegyen fel, amelyből az Aldunának veszélyes szakaszát is állandóan rendben kellett tartani. Ennek fejében a monarchiának joga volt meghatározott hajózási illetékeket szedni a Vaskapun áthaladó hajók után és ezekből az illetékekből fedezték aztán a 3 százalékos aranykölcsön kamatszolgáltatását és az évi törlesztéseket. A háború után ez a megbízatás egyedül Magyarországra szállott és amikor a kölcsön likvidálására került a sor,

a jóvátételi bizottság úgy döntött, hogy a Vaskapu-kölcsön összes terhei Romániát illetik,

mert a Dunának ez a szakasza román területé vált. A román kormány természetesen tiltakozott ezen határozat ellen, minthogy egyfelől a Vaskaput, illetve a Dunát más állambeli hajók is használják, másfelől pedig a kölcsönnek nem területi, hanem nemzetközi jellege volt, amelynek hasznát látták a Dunán szállító összes országok. A jóvátételi bizottság súlyos döntését Románia annál is inkább sérelmesnek találta magára nézve, minthogy a Vaskapu-illetékeket a nemzetközi Duna-bizottság inkasszálja.

Bratianu Vintila missziója

Tekintettel arra, hogy a jóvátételi bizottság döntését nem lehetett megtámadni, Románia kerülő uton igyekezett orvoslást keresni erre a jogtalanságra. Így jött létre az a megállapodás, amelyet az Averescu-kormány kötött az érdekeltek hozzájárulásával. Ez a megállapodás azonban, amely megfelel Románia érdekeinek és

részben Jugoszláviára hárítja a Vaskapu-kölcsönrel járó kötelezettségek egy részét,

nyitva hagyott egy igen fontos kérdést, amelyet most akar rendezni külföldi tartózkodása alatt Bratianu Vintila pénzügyminiszter. A megállapodás ugyanis nem precizizotta azt, hogy Románia és Jugoszlávia milyen arányban vállalják a Vaskapu-kölcsön garantálásának terheit. A liberális kormány pedig nem hajlandó ratifikálni az erre vonatkozó egyezményt, amíg Jugoszlávia pontosan meg nem állapítja a kölcsön kamatszolgáltatásának és visszafizetésének garantálására nyújtandó kvótát. A dunai szabályzat által teremtett egyenlőségi viszonyt az írja elő, hogy a kötelezettségeket Románia és Jugoszlávia legalább is egyenlő mértékben kell, hogy vállalja.

A kérdés meglehetősen kényes és az ellentétek is elég nagyok. Hír szerint ugyanis Jugoszlávia a kötelezettségeknek csak 25 százalékát hajlandó vállalni, míg Bratianu Vintila az 50 százalékhoz ragaszkodik. Ha ebben a kérdésben nem sikerül megállapodást létesíteni, akkor az előző egyezmény ratifikálása lehetetlenné válik. Már pedig a pénzügyminiszter ebben a kérdésben intranzigens álláspontot helyezkedik, aminek esetleg külpolitikai következményei is lehetnek. A szakértők viszont ezt a merev magatartást

sem opportunusnak, sem jogosultnak nem találják, mert az egyezményből Romániára háruló előnyök lényegesen elhárítják a román államról a kölcsönrel kapcsolatos felelősséget. Pontos kalkulációk szerint, amelyek a Vaskapu illetékek tiszta jövedelmének, valamint a kamatok és amortizációk arányértékesítésének figyelembevételével készültek,

Romániának évente mindössze 100—125 ezer frankot kell kifizetnie,

ami a kölcsön eredeti összegét tekintve, jelentéktelen summa.

Mitől fél a pénzügyminiszter?

Annak, hogy Bratianu Vintila miért ragaszkodik Jugoszlávia ötvenszázalékos kötelezettség-vállalásához, állítólagos oka az egyezménynek egyik záradéka, amely jogot ad a másik félnek arra, hogy a jelenlegi megállapodás revízióját

kérje. Ez a revíziós lehetőség azonban, amely leghamarabb 1932-ben válna esedékesé, nem valósulhat meg csakis abban az esetben, ha a Vaskapu-illetékekből származó jövedelem lényegesen megnövekedne. Viszont a Románia által nyújtandó garancia csupán akkor jelent tényleges felelősséget, ha 1927 és 1932 között, vagy később a nemzetközi Duna-bizottsághoz a Vaskapu-illetékekből olyan kevés összeg folyna be, amely elégtelen a kamatszolgáltatási és törlesztési kötelezettségek teljesítésére. Ez a feltevés azonban majdnem hi van zárva, minthogy a Vaskapu hajózási csak fejlődhet a dunai államok gazdasági elrendeződése és áruforgalma mellett. Románia tehát semmit sem veszíthet azzal, ha végre közmegegyezésre rendezni fogja ezt a régi kérdést, amelynek békés elintézésétől esetleg Jugoszlávia további barátságos magatartása is függ.

A francia pártok már készülődnek a választásokra

A radikálisok egyrésze hosszú pártközi békét akar. Franklin Bouillon és Sarraut harca

(Páris, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A francia radikális párt súlyos elhatározások előtt áll. Néhány hónap mulva ugyanis megejtik az új választásokat és pedig a radikálisok kívánsága szerint a régi kerületi választási rendszer alapján, amelyet ők maguk röviddel a kamarai szünetek előtt a szocialisták segítségével érvényre segítettek. A párt a nyári szüneteket az új választások előkészítésére használta föl. Végleges választási taktikájukat az októberben Párisban összehívandó kongresszuson fogják leszögezni, de már most is a pártban belül élénk vita folyik a pártnak a választásokon tanúsítandó magatartásáról.

Franklin Bouillon képviselő, aki a baloldali kartell uralma idején a szocialisták és radikálisok közötti barátság ellen csinált hangulatot, most valóságos hadjáratot indított az ellen, hogy a jövő választásokon a szocialistákkal vá-

lasztási szövetséget kössön. Cikkét közzétette a „Journal”-ban, amelyben felhívja a radikális párt elnökét, Maurice Sarraut-ot, hasson oda, hogy öt éves pártközi béke jöjjön létre és pedig Franciaország pénzügyi szanálása érdekében.

E cél elérését egyébként erősen szorgalmazza maga Tardieu, a közmunkák minisztere is, aki hetek óta dolgozik egy unionista párt létrejöttén. A radikális pártban azonban nem osztatlanul vallják Bouillon nézetét és maga Maurice Sarraut, a párt elnöke is tiltakozik a jobboldali orientáció ellen és nem tartja kívánatosnak az ugynevezett „nemzeti egységet”, amelynek föl kell amugy is borulnia. Szerinte a radikális pártnak a választásokra teljesen függetlenül kell fölkészülnie és meg kell védenie a baloldali pártok szigorú diszciplináját. E közös diszciplinából azonban föltétlenül kizárni kívánja a „hazátlan kommunistákat”.

Az interparlamentáris Unió jelentése megállapítja a parlamentárizmus válságát

A gazdasági centrum Amerikába tolódik át. Ma nyílik meg az interparlamentáris Unió

(Genf, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A genfi interparlamentáris unió lefegyverzési bizottsága tegnap foglalkozott az albizottságnak a lefegyverzés elveiről és módjairól szerkesztett részletes javaslatával. Miután az amerikaiak és a franciák magatartása miatt az albizottság javaslata nem számíthatott minden részletében való elfogadásra, hosszú vita után Berzeviczy Albert és Barel francia képviselő határozati javaslatának egyesítésével úgy határoztak, hogy a bizottság csak az albizottsági javaslat alapelveit teszi magáévá. Egyébként az egész munkát mint nagyon figyelemreméltót a kormányok figyelmébe ajánlja.

Az interparlamentáris unió konferenciájának holnap lesz a megnyitói ülése, amelyen felolvassák az unió működéséről szóló jelentést. A jelentés megállapítja, hogy Locarno révén a nemzetek között fennálló feszültség enyhült. Az előző a gazdasági nehézség okául azt a tényt hozza fel, hogy Szovjet-Oroszország a többi állam sorában különállást foglal el és a nemzetek szövetségével szemben is elutasító magatartást követ. A világháború egyik következménye az, hogy a gazdasági centrum egyre jobban áttolódik Amerikába.

A jelentés beszél a parlamentarizmus válságáról is, ami akár orosz, akár fascista mó-

don létesítendő diktatúrára való törekvése vezethető vissza. Ezt a problémát a következő évben fogják tárgyalni.

Páris, augusztus 25. A 24-ik interparlamentáris konferencia szervező bizottsága és a francia csoport a külföldi vendégek tiszteletére ma délelőtt ünnepélyes dezsónét adott, amelyen Doumer, a francia szenátus elnöke és az interparlamentáris konferencia doyenje, báró Adelsward, volt svéd miniszter ültek a főhelyen. Lange főtítkár pohárköszöntőjében emlékeztetett arra, hogy az interparlamentáris unió 38 évi fennállása folyamán mindig arra törekedett, hogy győzelemre juttassa a kötelező döntőbíráskodás elvét.

A Népszövetség alapjait tulajdonképpen az interparlamentáris unió vetette meg. Báró Adelsward mondott ezután köszönetet a francia csoportnak a konferencián képviselt 38 nemzet nevében a szívélyes fogadtatásért s annak a reményének adott kifejezést, hogy a konferencia ismét közelebb fogja hozni egymáshoz a népeket.

Ma egyébként gyarmati mandátumok kérdésének tanulmányozására alakított albizottság és az interparlamentáris tanács tartottak üléseket. Az interparlamentáris tanácsban Jugoszlávia kivételével Európa valamennyi állama képviselve volt.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkét 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Torda-Áranyos-Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruraktárai a vasut mellett.

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruháját molymentesíti **Cink Cluj**

Hus halál

Az első New-tól.) Az megrendít nappal. A talan nap izgalomba. jének sz bankár a feltört már holt gott a vér füstölő r

A trag nak vissza bécsi „Lár banktisztv szerelmes nőjébe. So ségleit a tapasztal kölcsönökn nőjének, küldött vi Már mind sulya nehe nás inkass városában Fischer az akkor nem szolgál adósságait majd onna ment, ahol nok szívese jelenésü fi nagybácsija sajátította a intézetnél á

Fischer bécsi rendő közelelevele között lehet Multak eszű Fisher viselője lett szavának d nál. Közben nem zavarta nem üldözi jét ott kezd elsőkkasztot nem volt választani filantrop in gélyezésével A bécsi sága feljár leleplezéstől

Egykori der“-bankh gozott a sík intézetnél utazott, hog felujtsa és Fischer nak és a v kabinetjében az első emb Drámai tendő ellen bécsi banká lepetéstől, aki ezelőtt vezve, sikk sápadtan né rogyott, fej ontsa azt a tizedeken k hosszú időn Elmond és amikor e ajánlatokkal még azt a

Huszonkét évvel ezelőtt elsikkasztott ezer korona halálba kergetett egy gazdag amerikai bankárt

Az elsikkasztott ezer koronával vetette meg karrierjének alapját. Egykori protektora drámai körülmények között ismerte fel a bécsi bank sikkasztóját

New-York, aug. 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az újvilág rivariáján, a floridai tengerparton megrendítő tragédia fejeződött be ezelőtt néhány nappal. A hatalmas palm-beachi „plage“-on a gondtalan napfürdőzők ezreit egy revolverdörrenés hozta izgalomba. A Palm-Beach egyik legelőkelőbb hoteljének szobájában Fischer Leó new-yorki híres bankár öngyilkos lett. Mire a hotelalkalmazottak a feltört ajtón a szobába hatoltak, Fischer Leó már holtan feküdt a parketten, halántékából szivárgott a vér és kezében görcsösen szorongatta még füstölő revolverét.

Egy ifjúkori ballépés

A tragikus öngyilkosság szálai 1905-be nyulnak vissza, amikor ugyanis Fischer Leó még a bécsi „Länder“-bankház gyakornoka volt. A fiatal banktisztviselő, aki akkor került fel vidékről Bécsbe, szerelmes lett a „Volksoper“ egyik fiatal énekesnőjébe. Sovány gyakornokfizetése még saját szükségleteit sem fedezte kellőképpen, de ennek ellenére a tapasztalatlan fiatalember különböző utakon nyert kölcsönökkel pazarló életmódot folytatott. Barátai számára, a kényeségnyű művésznőnek naponta küldött virágcsokrokat és különböző ajándékokat. Már minden pénzforrása kiapadt, nagy adósság sulya nehezedett rá, amikor bankja egy ezer koronás inkasszóval bízta meg, melyet Bécs egyik külvárosában lévő iparvállalatnál kellett eszközölnie.

Fischer Leó végzetes tette határozta el magát: az akkor még nagy summát jelentő 1000 koronát nem szolgáltatta be cégének, hanem kifizette apróbb adósságait és a megmaradó összeggel Hamburgba, majd onnan az Óceánon keresztül Philadelphiába ment, ahol nagybátyja lakott családjával. A rokonok szívesen fogadták az Európából érkező jó megjelenésű fiatalembert, sőt az árva Fischer Leót nagybácsija adoptálta is. Később pedig, amikor el-sajátította az angol nyelvet, egy philadelphiai pénzintézetnél állásba helyezte.

Egy „c“ betű elvész és egy karrier elindul

Fischer most már „c“ nélkül írta nevét: a bécsi rendőrség pedig hiába boosátott ki ellene körözőlevelet. Az Amerikában élő számtalan Fisher között lehetetlen volt nyomára bukkanni.

Multak az évek. A több nyelvet beszélő, éleseszű Fisher, egy newyorki bankház vezető tisztviselője lett. Nevének a newyorki börzén sulya és szavának döntő befolyása volt a papírok kurzusánál. Közben megnősült és családi boldogságát semmi nem zavarta volna, ha régi sikkasztásának emléke nem üldözi lidércként. Eszébe jutott, hogy karrierjét ott kezdte meg, ahol a végzetes 1000 koronát elsikkasztotta. Egész karrierjét és jelenlegi pozícióját nem volt képes egyetlen pillanatra sem különválasztani ettől a sikkasztástól. Lelkiismeretén filantrop intézmények alapításával, szegények segélyezésével akart könnyíteni.

A bécsi „Länder“ bankháznak nem volt bátorsága felajánlani az elsikkasztott összeget: félt a leplezéstől, retteget ennek következményeitől.

A végzetes találkozás

Egykori protektora, aki annak idején a „Länder“-bankházhoz bejuttatta és akinek keze alatt dolgozott a sikkasztás elküvetéséig, közben más pénzintézetnél foglalt állást. Mult télen Newyorkba utazott, hogy a bank háborúelötti összeköttetéseit felújítsa és a börzén elhelyezze részvényeit.

Fischer Leó most már igazgatója volt bankjának és a véletlen úgy akarta, hogy éppen igazgatói kabinetjében kerüljön szembe egykori protektorával, az első emberről, aki ismerte régi bűnét.

Drámai jelenet következett. Az elmúlt 22 esztendő ellenére mindketten felismerték egymást. A bécsi bankár csak nehezen tért magához a meglepetéstől, mikor megpillantotta maga előtt azt, aki ezelőtt 22 esztendővel az ő teljes bizalmát élvezve, sikkasztott. És Fischer Leó a felindultságtól sápadtan nézett szemébe felismerőjének. Egy székbe rogyott, fejét kezébe hajtotta, hogy könnyekbe omla az a halálos gyötrelmet és önérdetét évtizedeken keresztül kínzó gondolatot, mely oly hosszú időn keresztül gyötörte puritán lelkét.

Elmondta egykori jóakarójának élete tragédiáját és amikor elválnak, elhalmozza a legkülönbözőbb ajánlatokkal, hogy régi bűnét hallgassa el. De ez még azt a gondolatot is elhárítja magától, hogy

valakinek felfedje a régi és már amúgy is elavult ballépést.

A pezsgő gőze kipattantja a titkot

A bécsi bankdirektor nemsokára elhagyja Newyorkot. Az óceánjáró alig hagyja el a „száraz rezsim“ zónáját, előkerülnek a hajó pincéjéből a pezsgős üvegek és a szomjas pénzember, a newyorki Hearst sajtótrust egyik külföldi tudósítójának mámoros fővel elmondja amerikai élményeit és elmondja Fisher Leó esetét is.

Az amerikai hírlapíró két hónapig tartózkodott Európában és miután visszatért Newyorkba, a Hearst egyik lapjának tárca-rovatában megírta Fisher Leó élettragédiáját, azonban a nevek felemlítése nélkül. Különösen a két direktor találkozását és azt a gyötrelmet, — mely több évtizeden keresztül oly

Allandó mintavásárt rendszeresítenek Kolozsváron

Mihali polgármester nyilatkozata a városi tanács terveiről

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár városi tanácsa augusztus 27-én közgyűlést tart, amelyen előterjesztik az Allandó bizottság eddigi munkájának mérlegét, továbbá azokat a terveket, amelyeket a közeljövőben meg akar valósítani.

Dr. Mihali Tivadar polgármester nyilatkozott a sajtó képviselőinek és ennek folyamán kijelentette, hogy eddigi működése folyamán az allandó bizottság beszerezte azt a két „Diesel“-motort, amely már régen lett volna hivatva arra, hogy a világítási mizériákat megszüntesse. Két hónapon belül már mindkét motort üzembe hozhatják. A polgármester kijelentette, hogy a város egy 31 millió követelését fogja a közeljövőben behajtani. Az allandó bizottság megtette a lépéseket arra, hogy azt a 20 milliót, mely eddig bizonyos pótlék fejében az állami adóhivatalhoz folyt be, a jövőben a város jövedelmét növelje.

Ismeretes, hogy ezelőtt néhány évvel a Banca Nationala egy 20 millió hitelt szavazott meg a városnak, melyből eddig csak kilenc milliót vettek igénybe.

A város az igénybevett hitelt új invest-

nagy sullyal nehezedett a bankár lelkére — színezte ki.

A tárca megjelenése után a Whall-Streeten megindult a találgatás. Ki lehet a tárca szenvedő hőse; ki lehet az a newyorki bankvezér, aki 22 évvel ezelőtt Bécsben sikkasztást követett el. A találgatások azonban eredménytelenek maradtak.

A tragikus finálé

Fisher Leó megdöbbenette a tárca tartalma. Attól tartott, hogy régi bűne napfényre kerül; félt üzleti ellenfeleinek leleplezésétől; félt a meghurcoltatástól. A tárca megírójának neve, emberfeletti kutatásainak dacára is titok maradt előtte.

Ez a rettenetes és örökös gyötrelmet felőrleto üzleti tevékenységében amúgy is elfáradt idegzetét. Ezelőtt néhány nappal Palm-Beachba utazott, a festői floridai fürdőre, melynek szépsége a francia Rivériára emlékeztet és ott eldobta magát a gyötrelmekkel teli életét.

Egyetlen levelet hagyott hátra, melyben feleségét arról értesíti, hogy öngyilkosságának, a Hearst lapjában megjelent tárca volt az oka. (Z.)

tációkra fogja fordítani. Az égető szükségletet képező vízvezetékek kijavitása, az új Szamos-híd, új uccák megnyitása és a régi rendbehozatala képezik a város első gondját. A bizottság megtette az intézkedéseket a Renner börtön közelében lebontott hid ócska vasának megvásárlása végett.

Az ipar- és kereskedelmi kamara tervbe vette az allandó kolozsvári mintavásár megszervezését, hogy ezáltal új lehetőségek kapu nyissa meg az erdélyi kereskedelem és ipar számára. A városi tanács teljes támogatásban részesíti ezt a tervet. A városi sporttelep melletti parcellák egyikét a város az allandó mintavásár részére tartja fenn. Dr. Mihali polgármester nyilatkozata szerint mintavásárt öszre nyitják meg ünnepélyes keretek között. A szervező-bizottság tagja a polgármesteren kívül Leon Gh., dr. Socol, dr. Fabius, dr. Hatieganu Emil és Jonescu V., a Nemzeti Bank igazgatója.

Az allandó bizottság tagjai közül Porutiu és Serban tanácsosok lemondtak. Helyük betöltése miatt augusztus 28-án hívják össze a városi tanácsot.

„A nemzetiségi kérdésben Svájc példája mutatja a követendő utat“ — mondotta Jugoszlávia igazságügyminisztere

Szubotics Dusán dr. szerint minden támadás az anyanyelv ellen erőszak

(Zombor, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A küszöbön álló jugoszláviai választások arra készítették a jelenlegi jugoszláv kormányt, hogy paktumot kössön a csatolt területek magyar és német kisebbségeivel. A kormány tagjai a választási győzelem biztosítása végett most sorra járnak az országot és a kerületeket, különösen a kisebbség lakta Vajdaságot és választási beszédeket tartanak. Legutóbb Szubotics igazságügyminiszter Zomborban járt, ahol rendkívül figyelemreméltó propagandabeszédet mondott, melynek egyes passzusai — általános kisebbségi szempontból is, — nagy jelentőséggel bírnak, annál is inkább, mert egy aktív miniszter mondotta azokat. Beszédének a mi szempontunkból is aktuális részleteit itt adjuk: — Munkára kell összefognunk mindannyiunknak — mondotta Szubotics miniszter. Nem lehet ebben különbség szerb, magyar és német között.

A nemzetiségi kérdésben Svájc példája mutatja a követendő utat, ahol franciák, németek és olaszok éneke egymás mellett a legnagyobb egyetértésben.

A svájci német nem mondja, hogy ő német, a francia nem mondja, hogy francia és az olasz sem, hogy olasz. Mindannyian az mondják: svájci vagyok! Ez az ideális nemzetiségi politika. Ez az a példa, amit nekünk is követnünk és aláírunk kell.

Anyanyelvétől nem lehet senkit sem megfosztani.

De nem is kell az anyanyelvet védeni, mert eltekintve attól, hogy az anyanyelvet védi az alkotmány,

minden támadás az anyanyelv ellen erőszak a természet ellen, a természet pedig nem tűr erőszakot.

— Az országban — mondotta dr. Szubotics Dusán — igen nagy a munkátlanlás és mindenki állami szolgálatot akar vállalni. Egyedül Kragujevácról legutóbb 150 kérvény érkezett hozzám, amelyben a polgárok tisztviselői és szolgai állást kérnek. Ez helytelen.

Csatornázással, árvízvédelmi munkálatokkal, vasutépítéssel és a gazdasági viszonyok szanálásával munkát kell adni a népnek.

A jelenlegi kormánynak ez is a programjában van. Mi dolgozni akarunk a népert és azt akarjuk, hogy a népnek is legyen munkaalkalma.

A miniszter végül annak a reményének adott kifejezést, hogy szeptember 11-én a zombori kerület választópolgárságának tulnyomóan nagy többsége a kormány mellett fog nyilatkozni.

Vasárnap, a hó 28-án lép fel a teljesen átalakított Uránia-Mozgóban

Jackie Coogan

— Buzdugánt Romanban ellenjelölt nélkül megválasztották képviselőnek. Bukarestből jelentik: Buzdugánt, a régenstanács elnökének fiát Romanban megválasztották képviselőnek. Buzdugánnak nem volt ellenjelöltje és így egyhangulag proklamálták képviselőnek.

ek

ouillon

ikket között a
vja a radikális
ot, hasson oda,
a létre és pedig
a érdekében.

en szorgalmazza,
nisztere is, aki
a párt létrejöt-
n nem osztat-
s maga Maurice
ozik a jobbold-
tysja kívánatos-
ységet“, amely-
Szerinte a ra-
teljesen függet-
kell védenie a
náját. E közös
ül kizárni ki-
at“.

ése

ságát

mentáris Unió

aló törekvése
át a következő

interparlamen-
sága és a fran-
tiszteletére ma
dott, amelyen
ke és az inter-
je, báró Adels-
k a főhelyen.
en emlékezte-
táris unió 38
arra törekedett,
ező döntőbírá-

donképpen az
eg. Báró Adels-
a francia cso-
lt 38 nemzet
rt s annak a
y a konferencia
shoz a népeket.
dátumok kér-
ott albizottság
tartottak ülé-
ácsban Jugo-
nennyi állama

k Rt.

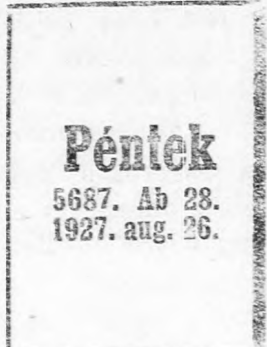
ásárhelyen.
ur r.-t. Tor-
gyei Taka-
r.-t. Szász-
Engedélye-

Cluj

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi es banuagi es dóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Erő.
Főszerkesztő: Marton Ernő.
Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Megkezdődött a nemzetközi sajtókonferencia. Genfből jelentik: Tegnap délelőtt nyitotta meg lord Burnham a nemzetközi sajtóértekezletet amelyet tudvalevőleg a népszövetségi tanács hívott egybe. Az értekezleten 40 állam 130 delegátussal képviseltette magát. A küldő országok között olyanok is szerepelnek, amelyek nem tagjai a Népszövetségnek. Így például az északamerikai Egyesült Államok, az orosz szovjetkötársaság és Törökország is.

Marokkóban hivatalosan is véget ért a háború. Madridból jelentik: San Jurio tábornok, a marokkói háború főbiztosa kijelentette, hogy augusztus folyamán husz század katonaságot szállítottak hazra és október végéig az okkupációs csapatok mind Spanyolországban lesznek, mert a háborút bejezettek kell tekinteni. A tábornok hozzátette, hogy tárgyalásokat fog folytatni Primo de Riverával Marokkó megszervezéséig, miután a háború véget ért, hozzá kell kezdeni a terület általános átalakításához.

Az amerikai tengerészeti államtitkár bejelentette a flottaépítési program nagyarányú kibővítését. Newyorkból jelentik: Wilbour tengerészeti államtitkár a kaliforniai Vallejo városában nagyobb beszédet mondott, amelyben többek közt azt a szenzációs bejelentést tette, hogy a kongresszus decemberi ülésének törvényjavaslatot terjeszt be, amelyben a jelenlegi flottaépítési program nagyarányú kibővítését fogja javasolni. Program szerint a folyó évben nyolc 10.000 tonnás cirkáló és több kisebb hajóegységet építenének, Wilbour azonban kétszer ennyi egységet fog javasolni, tekintettel arra, hogy a genfi tengeri leszerelési konferencia kudarcra után az amerikai haditengerészetet jelentékenyen meg kell erősíteni.

Ma utoljára
Párbaj a pusztán
az Opera-Mozgóban

Vasuti konferencia Pozsonyban. Pozsonyban most folyik a magyar, osztrák, német és csehszlovák állam képviselőinek a tanácskozási, amelynek tárgysorán az 1927-1928. évi téli szezon teherátvitelére vonatkozó kérdések állottak. A tanácskozási az adott alkalmat, hogy Németországban úszre megváltozik a teherátvitel rendje. Banes mérnök, a pozsonyi vasutizgatóság főnöke nyitotta meg a tanácskozási és rámutatott annak szükségességére, hogy a tehervonatokat Közép Európában is olyan fékrendszerrel lássák el, mint aminővel a német vasutak már fel vannak szerelve.

Rekordjavító magyar pilóták. Budapestről jelentik: A mátyásföldi repülőtéren ma reggel hét órakor Kaszáló Károly ismert kiváló magyar pilóta a műegyetemi sportrepülő kisgépen felszállt, hogy megdöntse a kisgépek kategóriájában azt az időtartam-rekordot, amelyet a németek állítottak fel. Kaszáló a Budapest-Székesfehérvár közötti útvonalon végezte repülését, azonban másodszori útjában Fehérvár felé heves vihar érte utól, úgy, hogy Nagytétényben kényszerült leszállni. Akkor vihar keletkezett, hogy a magyar légiforgalmi társaság bécsi és gráci repülőgépei is kénytelenek voltak visszahírní a Mátyásföldre. Ennek ellenére Kaszáló teljesen simán szállott le és ezzel a repüléssel is megdöntötte a világrekordot négy óra ötvenkét perccel, mert hiszen a németek nyolc és félórás eredménye a nemzetközi aero-szövetség által nincs hitelesítve. Kaszáló gépe 20 lóerős és a 200 kilogrammot nem haladja meg. Érdekes, hogy Kaszáló rekordkísér-

Kellemetlen incidens zavarta meg a genfi kisebbségi konferenciát

A delegátusok egyrésze kivonult az üléssteremből

Genf, augusztus 25. A nemzeti kisebbségek értekezletén tegnap a konferencia bezárása előtt határozati javaslatot fogadtak el, amely felhívja a Népszövetséget, hogy haladéktalanul kezdje meg a kisebbségi problémák megoldását.

Az értekezlet utolsó ülésén incidensre került a sor. Kacsmarek, a németországi lengyel kisebbség vezetője a lengyel, valamint a többi németországi kisebbség nevében bejelentette, hogy a csoportok képviselői egyelőre visszavonulnak és várakozási álláspontra helyezkednek. Kacsmarek főleg az ellen tiltakozott, hogy a németországi frizeket ebben az évben sem engedték az értekezletre. Rámutatott arra a körülményre, hogy az értekezleten bizonyos egyoldalú hatalmi politikai tendenciák érvényesültek, amelyekkel nem értenek egyet. A nyilatkozathoz

Christians németországi dán kisebbségi képviselő is csatlakozott. Erre a többi államok szláv kisebbségeinek képviselői is tüntetőleg elhagyták a termet.

Wilfan elnök erre sajnálkozását fejezte ki az eljárás fölött és kijelentette, hogy a konferencián szó sem lehet egyoldalú hatalompolitikai törekvésekről. Kifejezte afölött való reményét, hogy idővel leküzdhetők lesznek a fölmerült nehézségek.

A magyar, német és zsidó nemzeti kisebbségek és a spanyolországi katalónok képviselői teljes bizalmukat fejezték ki az értekezlet iránt.

Az értekezlet végül elhatározta, hogy bizottságot küld ki, amely elkészíti a kisebbségek szövetségének alapszabály-tervezetét, amelyben újabb csoportok fölvetelét is rendezik.

letére csupán 400 pengő kellett, mégis, egész nyáron át, mely kedvező a repülési időviszonyokra, csak most sikerült a pénzt összehoznia. Hétfy Frigyes, aki szintén kiváló magyar pilóta, bejelentette, hogy ugyanazon géppel megkísérli Budapest-Debrecen között a rekordjavítást. Egyidejűleg Genfből jelentés érkezett, hogy a nemzetközi aeroszövetség Résztes gyorsasági, távolsági és időtartam-rekordját Magyarország javára elkönyvelte.

Kétszázötvenezer főnyi tömeg vett részt Zaglul pasa temetésén. Kairóból jelentik: Zaglul pasa temetésén mintegy 250 ezer főnyi tömeg vett részt. A nacionalisták váratlanul elbuuyt vezérének tiszteletére országos gyászt rendeltek el, koporsóját pedig katonai díszkísérettel vitték ki a temetőbe. A temetésen halálos katasztrófa is történt: egy ház erkélye, ahonnan tíz ember nézte végig a temetést, beomlott. A katasztrófának három halott és négy súlyos sebesült áldozata van.

Ma utoljára
Párbaj a pusztán
az Opera-Mozgóban

Ujból felállítják a vasuti üzemi-gazdóságokat. Az államvasuti törvény hatályon kívül helyezésével — mint ismeretes — a liberális kormány visszaadta a CFR autonómiáját. Ezzel kapcsolatosan újból felállítják a vasuti üzemi-gazdóságokat, az ugynevezett Exploatare de miscare-kat, amelyekből tizennégy volt az egész ország területén és amelyek működése nagyban elősegítette a forgalom lebonyolításának zavartalanását, a szállítási mizériák kiküszöbölését és a vonalak karbantartását. A üzemi-gazdóságok felállítása iránt már meg is történtek az előkészületek, úgy, hogy a jövő hónapban ezek meg is kezdik működésüket. Az üzemi-gazdóságok helyére vonatkozóan még nem döntött az államvasut adminisztrációs bizottsága

Amerikai újságírók látogatása Budapestben. Budapestről jelentik: Tegnap Budapestre érkezett az amerikai sajtó néhány képviselője, akiket ma délelőtt a miniszterelnök helyettes, majd a külügyminiszter fogadott kihallgatáson. Az amerikai újságírók tiszteletére ma este a főváros vacsorát ad, holnap pedig Gödöllőn a kormányzó fogadja őket. Vasárnap az amerikai újságírók három csoportban vidékre tesznek kirándulást, hétfőn Bécsbe utaznak, onnan pedig vissza Amerikába.

Esküdtbírótság elé kerülnek a szeptii emberevő cigányok. Prágából jelentik: A szeptii emberevő cigányok ügyében a vizsgálat befejeződött. Legközelebb kezdődik a kassai esküdtbírótság előtt a cigányok bűnpörének tárgyalása. A bandának 37 tagja kerül a bíróság elé, akikre 12 gyilkosság bizonyult és akik emberevés vádjával terheltlen kerülnek a bíróság elé. Az emberevő cigányok ügye annak idején mindenféle nagy szenzációt kellett és ennek tulajdonítható, hogy a kassai esküdtbírók legközelebbi tárgyalása iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg.

Ostorral párbajoznak egy démoni szépségű asszonyért a pusztában a rabló meg a mérnök, lehetetlenül izgalmas mese keretében. Greta Garbot a világ egyik legszebb színésznőjének tartják mindenütt, mert ez a remek svéd leány az emberi érzések egész teljességében egyenlő biztonsággal tud játszani. Greta Garbo hideg szenvedélye futi forrón a Párbaj a pusztában című filmet, amely sz Opera Mozgó nagy szenzációja és minden előadásán nagy érdeklődést, a közönség elragadtató lelkesedését. Előadások félhat, félnyolc és feltíz órákor.

Ben Ami filmszkeccset írt Lindberg-ről. Az erdélyi színházi világnak érdekes cseménye lesz az a nagyváradi filmszkeccs, amelyet nálunk elsőnek most mutatnak be Nagyváradon és amely a közeli hetekben Erdély összes nagyobb városában előadásra kerül. Ez a nagy pompával kiállított darab, a „Légből kapott szerelem“, a világhírű óceánrepülő, Lindberg kapitány szerelméről szól, amelyet egy általános ismert erdélyi urileány iránt érez. Lindberg gépével leszállásra kényszerül Erdélyben és itt ismerkedik meg szerelmével, akit azután magával visz Amerikába. A darabban ezalatt természetesen sok minden történik, tragédiák és komédiák követik egymást, autóverseny, szépségverseny, teniszverseny élénkítik a szkeccs menetét, amelyet az újra a magasba lendülő gépmadár szárnyainak csattogása zár be utolsó akkordként. A darab főszereplője Sugár Baba, a ma már külföldön is előnyösen ismert kiváló táncosnő, Horváth László, a budapesti Vigaszínház tagja, Misoga László és Barna Anci, a kitűnő művészpar. A darab különös szenzációja a „jiddisse charleston“ amerikai táncbetét, amelyet nemsokára egész Erdélyben táncolni fognak. A szkeccs zenéjét egyébként Kramer Ödön, a kitűnő komponista szerezte, szövegét Ben Ami és Szirmai László írták.

Ma utoljára
Párbaj a pusztán
az Opera-Mozgóban

Halálozás. Kedden délután halt meg élete derekán, hosszas szenvedés után, Weisz Jakabné született Mayer Klára, a dési zsidó női társadalom közbecsülésben állott tagja. Temetése szerdán délután folyt le általános részvét mellett.

Alapított 1874.

Reich B. Károly Fiai
Kötél- és kendergyárosok
Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.
Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilott és gerebenezett kenderok
Gazdasági kötélárúk
Géphajtó kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák stb.

borotva
borotvaszappan
borotvafelő szij
borotvaecset
„UNICUM“ Kun, Cluj,

UNICUM

önborotváló készülék
önborotváló pengék
acélárúk
felülmulthatatlanok
Calea Victoriei 2. szám

Péntek

K

Egyesült Királyság
Berlin
Prága
Párizs
London
Newyork
Zürich

Devizák
Budapest
Belgrád
Bukareszt
Varsó
Bécs
Berlin

5687

Titulus
ről. Genf
ter tudom
sajtóban
olyan hír
külügymi
miniszter
csön felvé
kat. Ezel
legkategor
zési missz

Ország
Zilahon a
tartják me
ben az or
lesz megta

Szeptem
nek is kö
retes, az
lező köny
nisztérium
a kereske
ben, akik
nem tudn
indultak
mány adj

és
Kolo

Közgazdaság

Tőzsde

A piac valamivel élénkebb forgalom mellett egy árnyalattal megszilárdult.

Devizát	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3138-3140	—	—	491 ¹ / ₂	3135	11017	—	65035	1928
Newyork	162-162 ¹ / ₂	51865	51865	2551	162	57150	—	3375	—
London	788-789	252162	252162	12402	790	2778 ¹ / ₂	—	16109	48616
Paris	640-650	203325	2033 ¹ / ₂	—	637	2220	—	13222	392
Milano	885-895	2825 ¹ / ₂	282575	139	887	3112 ¹ / ₂	—	18392	544 ³ / ₄
Prága	477-478	1537	1537	7570	482	169325	—	—	296 ³ / ₈
Budapest	2840-2850	9075	9075	—	—	2850	—	59055	—
Belgrad	—	913	913	—	—	293	1006	5840	175
Bukarest	—	320	320	1580	—	355	—	2097 ¹ / ₂	62
Varsó	—	58	58	—	—	1830	6385	377	—
Bécs	2285-2295	7805	7307 ¹ / ₂	—	2290	8050 ¹ / ₂	—	47555	—
Berlin	3850-3860	12352	12351	—	3870	13610	—	803 ¹ / ₂	—

Száz lej árfolyama: Zürich 100 —, Páris 1580, Budapest 355, Bécs —, Prága 2.975.

Titulescu nem tárgyal külföldi kölcsonról. Genfből jelentik: Titulescu külügyminiszter tudomást szerzett arról, hogy a romániai sajtóban az ő külföldi utazásával kapcsolatban olyan hírek jelentek meg, amelyek szerint a külügyminiszter és Bratiannu Vintila pénzügyminiszter a nyugati pénzügyi piacokon nagyobb kölcsön felvételéről folytatnak biztató tárgyalásokat. Ezekkel a hírekkel szemben Titulescu a legkategorikusabban cáfolja, hogy kölcsönszerzési missziója volna.

Országos vásárok. Hivatalos közlés szerint Zilahon augusztus 31-én és szeptember 1-én tartják meg az őszi országos vásárt. — Bethlenben az országos vásár szeptember 4-én és 5-én lesz megtartva.

Szeptember elsejétől a kiskereskedőknek is könyveket kell vezetniük. Mint ismeretes, az új bélyegtörvény által elrendelt kötelező könyvvezetés bevezetésére a pénzügyminisztérium szeptember elsejéig adott halasztást a kereskedőknek. Az erdélyi kereskedők körében, akik ezzel az intézménnyel még mindig nem tudnak megbarátkozni, elszigetelt akciók indultak meg abban az irányban, hogy a kormány adjon halasztást a kiskereskedőknek a

napló és leltárkönyv bevezetésére. Illetékes helyen azonban nem hiszik, hogy a kormány újabb halasztást adna. Tekintettel a hátralevő idő rövidségére, szeptember elsejétől minden valószínűség szerint a kiskereskedőknek is meg kell kezdeniük a bélyegtörvény által kötelezővé tett üzleti könyvek vezetését, amit a pénzügyi hatóságok szigorúan ellenőrizni fognak.

A cseh és lengyel edénygyárak felosztották maguk között a román piacot. Varsóból jelentik: A csehszlovák és lengyel vasipar ismeretes harca a román piacért néhány hónap óta meggyűlt. A két exportállam között ugyanis tárgyalások indultak meg a megegyezés érdekében. Ezeknek a tárgyalásoknak egyik fejezete most ért véget azzal a megállapodással, amely a lengyel és csehszlovák zománcedénygyárosok között jött létre. A cseh és lengyel edénygyárosok felosztották egymás között a romániai piacot és az árak letörésére vezetett verseny szabályozására augusztus elsejétől visszamenőlegesen érvényes közös eladási feltételeket állapítottak meg, amelyeket rövidesen közölni fognak romániai vevőikkel. A zománcedénypiacon tehát a közeljövőben áremelkedés várható.

Nemcsak a kereskedőknek, hanem az iparosoknak gyárosoknak is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt.

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Mármarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sineai No 36. — Oradea: maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Zsidó zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

- Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodikák könnyű) ... 45
- Aisberg: Hebräische Rhasodie ... 160
- Engel: 5 Klavierstücke ... 106
- Achron: Simphonische Variationen und Sonata ... 175
- Milner: Baim Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie ... 72
- Rosowski: Poem (Haladóknak) ... 80

Hegedű — zongorára:

- Lwow: Volechl ... 45
- Zeitlin-Achron: Eli Zion (II. kiadás) ... 45
- Achron: Hebräischer Tanz ... 120
- Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen ... 80
- Weinberg: Romanze ... 88
- Rosowski: An der Wiege ... 72
- Achron: Märchen ... 42
- Gniessin: Nigun ... 35
- Achron: Hebräische Melodie ... 88
- Hebräische Wiegenlied ... 45
- Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied ... 80
- Engel: Freilachs (Tanz) ... 45
- „Chabad“ Melodie ... 40

- Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora) 75
- Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedű, cello) ... 155
- Gniessin: Variationen (Vonósnégyes) ... 132
- Alman—Bialik: Ayeich (Hegedű, zongora, ének) 68

Jacobus
Kelmefesték
leggyapjú gyapjú
leggyapjú kelmék
festésére
Vásárolható Romániában
KOFFLER & CO
Cluj, Piața Unirii N°5

Hornyolt és hód farku cserepet

legjutányosabb árban promt szállítása ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Német könyv Lepage

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítani a portobélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Keresek fiatal segédet textil-, konfekció- és ruvidáru üzletembe. Szombat- és ünneppon zárva. Cim a kiadóban. 3049

Ujságmaculatura bármilyen mennyiségben, a legjutányosabb áron kapható. Ertekezni lehet az Albina Intrepoziténél, Cluj.

Egy szépen butorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszobahasználattal egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy üresen irodának kiadó azonnala. Cim a kiadóban.

Román, német, magyar levelezésben és gépirásban perfect joghallgató. fél-napos állást keres. Szives megkereséseket „Önállóság” jellege alatt a kiadóba kér.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Géphimzést olcsón vállalkozunk. Házhoz is elmennék. Vasút-utca 1. — Jammer Szerén.

Gyermekének

könyvet vegyen vizsgaajándéku. 10 zsidótárgyú könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Pauet: Utazásom a Szentföldön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólasz. — Palesztina utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:
Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett) 55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidógyermek részére)(75 helyett) 55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lej helyett)..... 50

Az olcsó könyvesoport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltés.
Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

Iskoláslányt Nagyváradra elfogad, zongora- és fürdőszobahasználattal izr. uricsalád. Berger Antalné, Oradea, Str. Cantemir (Beöthy Ödön-u.) 42. I. 7.

A Zsidó Árvagondozó harisnyakötődjében **Petőfi-u. 27.** tanuló leányok felvétetnek. — Jelentkezni lehet az Árvagondozó irodájában. Cluj, Str. Paris 36. 3044

Tarbut közelében tanuló koser koszt és lakást kaphatnak. Cim a kiadóban.

A belvárosban lakó intelligens zsidó családnál egy vagy két kis iskoláslány vagy fiu, esetleg hivatalnoknő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Keresek a belvárosban szoba-konyhaslakást. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jelgén.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel**, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3, Telefon 831.

Butorozott szoba kiadó Nagyszamos-u. 12.

Magyar nyelven újonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékiratai	707
Dormándy: Solyom adár	183
Erdős Renée: Boró hercegnő	108
Csehov: Kisértetes éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: T-stériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yásonközésben	1632
Jókai Mór: Kőszivű ember tiai (I-II)	544
— Nételen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kőcsönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orczy Emma: Megfizetek	180
Pálffyiné Gulácsi Irén: Fekete völegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátához	224

Német nyelvű ujdonságok

(Kötte)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengraue	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában

„ACME” fűzőgép

a legtökéletesebb, irodákban, kereskedőknek nélkülözhetetlen. Egyetlen fűzőgép, mely tartós

Kapható:

OFFICE EQUIPMENT COMPANY, ORADEA

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményel

Mikor nyílik meg az „ujjavarázsolt” magyar színház?

A jövő hét csütörtöki estéjén, pontosan szeptember 1-én este fél 9 órakor fel fognak harsanni a zenekarból az első akkordok, a melyek jelzik, hogy megnyílt a kolozvári magyar színház új évadja. Az új hatalmas csillár, mely Sruhala mester nagyszerű műve és a művészi selyemernyő lámpák egész tömege fogja a fényt árasztani a nézőterre. Az egész nézőteret újra tapétázta a Mestitz cég meleg, bordoszinű szövettel s a gondosan csoportosított új függönyök és nézfogó szőnyegek jelentősen fogják javítani a színház akasztikáját. A nézőtér festése is teljesen új meglepetés lesz a foyer impozáns teraszója, mely a Flegler mesteri kezét dicséri. Mindennütt fény, pompa, kényelem fogja foyadni a közönséget. Szeptember 15-én pedig ünnepélyesen meg fog nyílni a két új helyiség: a buffet és a dohányzó. Az új fedélszerkezet s a helyesen applikált függönyök megszüntetik a légvonatot, ami ellen olyan sok panasz volt. Az új villanytelep biztosítja a közönséget, hogy áramszünet esetén sem lesz világitási zavar, az új berendezési fűtés pedig az egyenletes meleget fogja szolgáltatni. Az első est bizonyára ünnepi hangulatban fog lefolyni: új érája kezdődik a színháznak. A második este már vendégszereplés lesz: a világ leghíresebb operette-primadonnája, Kosáry Emmi kezdi meg négy estére terjedő vendégszereplését. Megvesztegető művészetét és kristályos hangját Amerikában éppen úgy csodálják, mint Berlinben, Bécsben vagy Budapesten s a napokban kapott meghívást, hogy Párisban kredálja a Csárdáskirálynő címszerepét. Kpsáry vendégszereplése az induló szezonnak egyik nagy eseménye lesz.

Felkérjük az ujságíró urakat, b. családjukkal együtt résztvenni szíveskedjenek az **Urania-mozgó** ünnepélyes megnyitáson, szombat este 9 órakor. **Jackie Coogan-t** fogják bemutatni legjobb filmében.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ÜDESEGÉT FOKOZÓ ÉS MEGŐRZŐ KIZARÓLAG A FELHŐMÚLTATÁSNAL
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
EAU DE COLOGNE ÉS ILLATSZER HASZNÁLATA UTÁN LEHET

Csuz, reuma, kőszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal) Vasuti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és ewsé ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek Naponta térés és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság**. Posta: Heanda-Mare

Szovátán

a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az idei szezon szeptember hó végéig tart.
ur panzióban
már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet **dr. Krausz Józsefné** főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

Az

Valami történet, azt lehet, mert az hamarabb jutott. Az első bukar számol be, hogy eddig azt sem demonstrációt keresztény diák azon töpreng, azt a határozat kel kívánja eléről még mindig a tegnapi „Cuvantul” kö

Az antiszemitizmert „Cuvantul” fantasztikus. Állit, mint az fiával együtt bekeze, rátámad halálosan megzsídot letartóztat ellenében szabad

Különös dol állítólagos meré lap szerint akkor vetkező hét csütvantul” szerkesz hogy csak egy hétfőn hajnalban nek végrehajtására érkezett szánzációs esemény lassu továbbítás bert az is, hogy héten történt, v riáról csak a „sülést, a többi az antiszemiták

Valahogy é valami nincsen igazolására kerü hogy a vármegy az esetről akár szervezeteknek meggátlása érde életbe a postán ban még fantas rejtélyes esetet. nak, hogy me rénylet hírének portálását? Tal vantul”, hogy a dött a péntek verekedő öreg r zurát léptettek óránként jár a félnap alatt m még sem kell h szenzációs eset

És nem tud egy öreg rabbi hogy templomb és késsel felfegy valami mexikói mad négy védte arra, hogy amik vatrai vonaton lát és a többi „Cuvantul” más ben számolt be támadták a sz Különben s antiszemita moz Az elmúlt Go